

Pobieranie i przeszczepianie narządów w Polsce w 2006 roku

Zmarli dawcy narządów

W 2006 r. do biura koordynacji Poltransplantu w Warszawie wpłynęły 604 zgłoszenia potencjalnych, zmarłych dawców narządów. W 496 (82,1%) przypadkach doszło do pobrania narządów, w pozostałych 108 (17,9%) nie było pobrań. Liczba wszystkich pobrań narządów od zmarłych dawców była w 2006 r. o 11% mniejsza niż w roku 2005 i najniższa od 2002 r. Sprzeciw rodziny zmarłego był najczęstszym powodem odstąpienia od pobrania; miał miejsce 63 razy na 604 zgłoszenia, co daje 10,4%. W 42 przypadkach (7,5%) zdyskwalifikowano zmarłych potencjalnych dawców z powodów medycznych (Tabela 1).

Tabela 1. Zgłoszenia zmarłych dawców narządów w latach 2000–2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba zgłoszeń	483	539	593	649	696	669	604
Liczba dawców rzeczywistych	410 (84,9%)	450 (83,4%)	490 (82,6%)	525 (80,9%)	562 (80,7%)	556 (83,1%)	496 (82,1%)
Odstąpiono od pobrania	73 (15,1%)	89 (16,6%)	103 (17,4%)	124 (19,1%)	134 (19,3%)	113 (16,9%)	108 (17,9%)
Przyczyny medyczne	29 (6,0%)	31 (5,8%)	57 (9,6%)	60 (9,2%)	61 (8,8%)	52 (7,8%)	45 (7,5%)
Sprzeciw rodziny zmarłego	43 (8,9%)	56 (10,4%)	45 (7,6%)	64 (9,9%)	73 (10,5%)	61 (9,1%)	63 (10,4%)
Sprzeciw prokuratora lub własne zastrzeżenie	1 (0,2%)	2 (0,4%)	1 (0,2%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Najczęstszymi przyczynami medycznymi odstąpienia od pobrania były: zatrzymanie krążenia krwi u dawcy przed pobraniem narządów, zakażenie wirusami zapalenia wątroby B lub C oraz zaawansowana niewydolność nerek potencjalnego dawcy. W innych przypadkach zakażenie uogólnione, choroby nowotworowe, uogólniona miażdżyca lub nagromadzenie kilku czynników ryzyka były powodem rezygnacji z pobrania narządów (Tabela 2).

Główną przyczyną zgonu zmarłych dawców narządów były naczyniowe schorzenia mózgu (55%), wzrósł udział dawców zmarłych wskutek urazu czaszkowo-mózgowego; 35% w 2005r., 39% w 2006 (Tabela 3).

W 2006r. średni wiek zmarłych, od których pobrano narządy wyniósł 44,7 lat (zakres: 6 miesięcy – 76 lat) i był najwyższy od 2000 r. (Tabela 4). Zmalała (z 24 w 2005 r. do 20 w 2006 r.) liczba dawców pediatrycznych (≤ 16 lat). Coraz częściej pobierane są narządy od dawców w grupie wiekowej ponad 50 lat; w 2004 r. było tych dawców 31,1%, w 2005 – 39,2%, zaś w 2006 – 40,7%.

Tabela 2. Medyczne przyczyny odstąpienia od pobrania narządów w latach 2002–2006

Przyczyna odstąpienia od pobrania narządów	2002	2003	2004	2005	2006
Zatrzymanie krążenia przed pobraniem	14	11	18	14	9
Zakażenie wirusem HBV i/lub HCV, aktywne zakażenie CMV	8	12	11	11	9
Zaawansowana niewydolność nerek dawców	9	10	11	6	7
Guz mózgu o nieznanym lub złośliwym utkaniu	3	2	2	3	4
Zaawansowany wiek dawcy (>65 lat), miażdżyca	3	2	5	2	4
Guz, rak, choroba rozrostowa krwi	-	2	3	2	3
Posocznica, gruźlica, kiła	4	9	2	1	3
Patologia narządowa potwierdzona w badaniach	-	2	1	5	2
Narkomania, zatrucie glikolem, metanolem	2	-	1	-	1
Brak biorcy dla narządów dawcy < 2 rż.	1	1	1	-	1
Brak wszystkich objawów śmierci mózgu, brak możliwości ustalenia personaliów dawcy	5	4	4	3	1
Anty-HIV positive	2	2	2	2	1
Cukrzyca, dna moczanowa, kamica nerkowa odlewowa	4	2	-	3	-
Nieprawidłowa perfuzja narządów w trakcie pobrania	2	1	-	-	-
Łącznie	57	60	61	52	45

Tabela 3. Zmarli dawcy narządów 2000–2006; przyczyna zgonu

Przyczyna zgonu	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Choroba naczyń mózgowych	203 (50%)	265 (59%)	275 (56%)	301 (57%)	304 (54%)	316 (57%)	273 (55%)
Uraz głowy	183 (45%)	168 (37%)	178 (36%)	182 (35%)	225 (40%)	194 (35%)	195 (39%)
Inne przyczyny	24 (5%)	17 (4%)	37 (8%)	42 (8%)	33 (6%)	46 (8%)	28 (6%)
Ogółem	410	450	490	525	562	556	496

Tabela 4. Zmarli dawcy narządów 2000–2006; wiek

Wiek	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	410 dawców	450 dawców	490 dawców	525 dawców	562 dawców	556 dawców	496 dawców
Zakres	10 mies. - 73 lata	5 mies. - 73 lata	13 mies. - 75 lat	12 mies. - 76 lat	9 mies. - 78 lat	10 mies. - 77 lat	6 mies. - 76 lat
Średnio	40,4	42,6	42,8	42,9	41,8	43,7	44,7
0-5 lat	7 (1,7%)	1 (0,2%)	2 (0,4%)	3 (0,6%)	3 (0,5%)	7 (1,3%)	4 (8%)
6-16	15 (3,7%)	19 (4,2%)	21 (4,3%)	24 (4,6%)	19 (3,4%)	17 (3,1%)	16 (3,2%)
17-30	94 (22,9%)	88 (19,5%)	89 (18,2%)	91 (17,3%)	124 (22,1%)	87 (15,6%)	73 (14,7%)
31-40	45 (10,9%)	58 (12,8%)	77 (15,7%)	80 (15,2%)	79 (14,1%)	75 (13,5%)	65 (13,1%)
41-50	142 (34,6%)	132 (29,3%)	128 (26,1%)	143 (27,2%)	162 (28,8%)	152 (27,3%)	136 (27,4%)
51-65	100 (24,4%)	129 (28,6%)	150 (30,6%)	157 (29,9%)	158 (28,1%)	200 (36,0%)	186 (37,5%)
>65	7 (1,7%)	23 (5,1%)	23 (4,7%)	27 (5,1%)	17 (3,0%)	18 (3,2%)	16 (3,2%)

34% spośród zmarłych dawców stanowiły kobiety, 66% – mężczyźni (Tabela 5).

Tabela 5. Zmarli dawcy narządów 2000–2006; płeć K : M

Płeć	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba Kobiet	144	155	186	202	197	223	171
Liczba Mężczyzn	266	295	304	323	365	333	325
%K : %M	35 : 65	34 : 66	38 : 62	38 : 62	35 : 65	40 : 60	34 : 66

Pobrania narządów do przeszczepienia od osób zmarłych

W 2006 r. liczba rzeczywistych zmarłych dawców wyniosła 496, co daje 13 dawców na 1 mln mieszkańców (w 2004 r. 14,7, w 2005 r. – 14,5 / 1 mln). Pobrania miały miejsce we wszystkich województwach. Wyraźnie zmalała aktywność w zakresie identyfikacji zmarłych dawców w województwach wiodących w tej dziedzinie w latach poprzednich; w województwie dolnośląskim liczba zmarłych dawców wyniosła 12,5 na 1 mln mieszkańców i nigdy nie była tak niska. Nastąpiło dalsze obniżenie liczby pobrań w województwie kujawsko-pomorskim (53 pobrania w 2004 r., 34 w 2005 r. i 28 w 2006). W województwie zachodniopomorskim, gdzie liczba pobrań była i nadal jest najwyższa w kraju (w 2006 r. wyniosła 34,3 rzeczywistych zmarłych dawców na 1 mln mieszkańców), była najniższa od 2000 r. Spadła poniżej średniej krajowej liczba pobrań w województwach: lubelskim, łódzkim, mazowieckim i śląskim. Wyraźnie wzrosła natomiast liczba pobrań w województwach: opolskim (23,8/1 mln mieszkańców), podlaskim – 20 dawców na 1 mln mieszkańców – najwięcej w dotychczasowej historii. Także najwięcej w dotychczasowej historii odnotowano pobrań w województwach warmińsko-mazurskim i wielkopolskim. Na stałym, ale niskim poziomie (poniżej średniej dla całego kraju) kształtowało się dawstwo narządów w województwach lubuskim, małopolskim, podkarpackim i świętokrzyskim. W województwie pomorskim wskaźnik określający liczbę zmarłych dawców na liczbę mieszkańców utrzymał się na zbliżonym i przekraczającym średnią dla całego kraju poziomie (Tabela 6).

W 2006 r. pobranie narządów celem przeszczepienia miało miejsce w 112 szpitalach 79 miast (dla porównania w 2005 r. liczby te wynosiły odpowiednio 125 i 88, a w 2003 r. 125 i 87). W Tabeli 7 zestawiono 10 najbardziej aktywnych szpitali w zakresie identyfikacji zmarłych dawców narządów. W porównaniu z rokiem 2005 siedem szpitali utrzymało swoją pozycję w pierwszej dziesiątce. Wypadły z pierwszej dziesiątki szpitale: USK 1 im. Barlickiego w Łodzi, Szp. im. Perzyny w Kaliszu oraz Szp. im. Sokołowskiego w Wałbrzychu, a ich miejsca zajęły: SPSK AM w Białymstoku (powrót do dziesiątki po dwóch latach nieobecności), SPSK nr 1 AM w Szczecinie (powrót do ścisłej dziesiątki po roku nieobecności) oraz SPSK nr 2 im. Heliodora Świącickiego AM w Poznaniu, który dotychczas w pierwszej dziesiątce nigdy nie był, pojawił się w 2006 r. od razu na drugiej pozycji. Łączna liczba pozyskanych dawców w tych 10 szpitalach wyniosła 244, liczba zaś pobranych narządów 662, co stano-

Tabela 6. Liczba pobrań narządów od osób zmarłych w latach 2000–2006 w poszczególnych województwach.

Województwo	2000*	2001*	2002*	2003**	2004**	2005**	2006***		
	L. Mieszk. 2005***	Dawców/ 1 mln	Dawców/ 1 mln	Dawców/ 1 mln	Dawców/ 1 mln	Dawców/ 1 mln	Dawców 1 mln	Liczba Dawców	Dawców/ 1 mln
Dolnośląskie	2,89	18,1	17,8	17,4	14,8	21,3	18,9	36	12,5
Kuj. - pomorskie	2,07	2,9	8,1	13,8	24,6	25,6	16,4	28	13,5
Lubelskie	2,19	2,2	2,7	7,6	13,2	8,6	16,4	21	9,6
Lubuskie	1,01	14,7	15,7	5,9	5,9	7,9	5,9	8	7,9
Łódzkie	2,59	11,2	15,5	12,1	18,0	12,3	19,2	29	11,2
Małopolskie	3,26	3,1	3,7	3,7	6,8	6,8	4,0	10	3,1
Mazowieckie	5,15	15,0	13,6	14,4	12,5	15,0	16,8	66	12,8
Opolskie	1,05	22,9	23,9	33,0	23,4	27,1	18,7	25	23,8
Podkarpackie	2,09	1,9	2,3	0,5	-	1,0	1,9	1	0,5
Podlaskie	1,20	5,0	11,5	10,7	11,6	6,6	10,7	24	20,0
Pomorskie	2,19	11,5	8,2	15,9	13,8	17,9	14,7	31	14,2
Śląskie	4,70	8,8	8,0	8,8	9,1	10,3	11,2	45	9,6
Świętokrzyskie	1,29	-	0,8	1,5	-	-	2,3	2	1,6
War.-mazurskie	1,43	3,4	9,5	6,1	11,2	15,4	19,6	31	21,7
Wielkopolskie	3,37	17,4	14,9	21,1	18,5	16,7	17,0	81	24,0
Zachodniopomorskie	1,69	27,7	39,9	34,1	42,9	49,4	38,8	58	34,3
Polska	38,17	10,6	11,6	12,7	13,7	14,7	14,5	496	13,0

* Ludność Polski = 38,65 mln (Rocznik Statystyczny 2000); ** Ludność Polski = 38,23 mln (Rocznik Statystyczny 2003);

*** Ludność Polski = 38,17 mln (Rocznik Statystyczny 2005)

Tabela 7. Szpitale, w których odbyło się najwięcej pobrań w latach 2002–2006

		2002	2003	2004	2005	2006		
		Liczba zmarłych dawców	Liczba zmarłych dawców	Liczba zmarłych dawców	Liczba zmarłych dawców	Liczba zmarłych dawców	Liczba i % pobrań wielo- narządowych	L. pozyskanych narządów oraz wsp. liczba prze- szczepionych na- rządów/l. zmar- łych dawców
Szczecin	SP WSZ ul. Arkońska 4	25	35	43	43	39	15 (38%)	94 (2,4)
Poznań	SPSK nr 2 ul. Przybyszewskiego	0	4	5	10	34	15 (44%)	98 (2,9)
Warszawa	SK MSWiA ul. Wołoska 137	16	12	27	25	31	25 (81%)	106 (3,4)
Sosnowiec	Szp. Św. Barbary Pl. Medyków 1	14	18	19	22	23	13 (57%)	73 (3,2)
Opole	Woj.Centr. Med. Nr 2 al. Witosa 26	29	22	20	13	23	6 (26%)	56 (2,4)
Białystok	SPSKAM ul. M. Skłodowskiej-Curie	13	14	8	13	23	6 (26%)	54 (2,3)
Lublin	SP SK 4 ul. Jaczewskiego 8	17	29	17	34	21	13 (62%)	59 (2,8)
Warszawa	SP CSK AM ul. Banacha 1a	32	28	21	33	19	7 (37%)	48 (2,5)
Elbląg	Woj. Szpital Zespolony ul. Królewicka 146	4	8	13	17	16	5 (31%)	40 (2,5)
Szczecin	SPSK nr 1 AM ul. Unii Lubelskiej	22	22	21	14	15	4 (27%)	34 (2,3)
dziesiątka		172	180	205	242	244	109 (45%)	662 (2,7)

wiło niemal 50% wszystkich dawców i wszystkich pozyskanych w Polsce narządów w 2006 r.

Odsetek pobrań wielonarządowych w 10 najbardziej aktywnych szpitalach wyniósł 45%, czyli tyle samo, co w ogólnej liczbie 496 pobrań (Tabela 8). Wyższy był natomiast współczynnik liczba pozyskanych narządów w stosunku do liczby dawców, który w tych dziesięciu szpitalach wyniósł 2,7, podczas, gdy dla całej populacji dawców w 112 szpitalach wyniósł średnio 2,5 (Tabela 13).

Tabela 8. Struktura pobrań narządów w Polsce w latach 2000–2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba pobrań	410	450	490	525	562	556	496
Pobrania tylko nerek	246	277	310	325	345	324	273
Liczba pobrań wielonarządowych	164	173	180	200	217	232	223
Odsetek pobrań wielonarządowych	40%	38%	37%	38%	39%	42%	45%

W 6 na 17 ośrodków pobierających i przeszczepiających nerki w 2006 r. wskaźnik pobrań wielonarządowych był równy lub wyższy niż 50% (MSWiA w Warszawie – 81%, CZD – 80%, Lublin AM – 62%, Kraków CMUJ – 56%, Katowice AM – 55%, Łódź AM – 50%). Bardzo niski odsetek pobrań wielonarządowych odnotowano u dawców referowanych do następujących zespołów; do zespołu ze Szpitala im. Pirogowa w Łodzi (tylko 2 z 12 czyli 17% referowanych dawców zostało dawcami narządów pozanerkowych), do zespołu z AM w Białymstoku (zaledwie 26% dawców wielonarządowych) oraz do zespołów z Wrocławia (33% dawców wielonarządowych) – Tabela 9.

Tabela 9. Pobrania wielonarządowe w poszczególnych ośrodkach w 2003–2006 r.

Ośrodek	2003 Odsetek pobrań wielonarządowych	2004 Odsetek pobrań wielonarządowych	2005 Odsetek pobrań wielonarządowych	L. dawców rzeczywistych	2006 L. pobrań wielonarządowych	Odsetek pobrań wielonarządowych
Białystok AM	31%	25%	17%	23	6	26%
Bydgoszcz AM	32%	17%	16%	32	14	44%
Bytom AM	75%	58%	50%	-	-	-
Gdańsk AM	40%	44%	44%	48	18	38%
CZD	60%	69%	73%	15	12	80%
Katowice AM	41%	58%	59%	44	24	55%
Kraków AM	38%	70%	36%	9	5	56%
Lublin AM	46%	47%	38%	21	13	62%
Łódź AM	20%	8%	28%	16	8	50%
Łódź Woj.	56%	48%	37%	12	2	17%
Poznań Woj.	33%	29%	45%	73	30	41%
Szczecin AM	25%	21%	37%	25	10	40%
Szczecin Woj.	20%	26%	37%	38	15	39%
Warszawa CSK AM	43%	67%	46%	25	12	48%
W-wa SK Dziec. Jezus	29%	30%	44%	31	11	35%
W-wa MSWiA	58%	74%	64%	32	26	81%
Wrocław AM	50%	37%	38%	49	16	33%
Wrocław Woj.	0%	25%	22%	3	1	33%
OGÓLEM	38%	39%	42%	496	223	45%

Wśród pobrań wielonarządowych najczęściej występowała kombinacja pobrania nerki i wątroby (110 razy), 39 razy pobrano nerki, serce i wątrobę od jednego dawcy, 27 razy nerki i serce, 19 razy nerki, serce, wątrobę i trzustkę (Tabela 10).

Tabela 10. Struktura pobrań wielonarządowych w latach 2000–2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nerki + serce	72	61	42	43	31	27	23
Nerki + serce + wątroba	48	51	56	67	58	53	39
Nerki + wątroba	29	40	67	73	108	127	110
Nerki + trzustka	1	-	-	-	-	1	4
Nerki + serce + trzustka	2	1	2	1	3	3	7
Nerki + wątroba + trzustka + jelito	-	1	-	-	-	-	-
Nerki + wątroba + trzustka	3	1	1	2	3	7	5
Nerki + serce + wątroba + trzustka	8	15	9	9	9	10	19
Nerki + serce + wątroba + trzustka + płuca	-	-	-	2	1	1	2
Nerki + serce + płuca	-	2	1	-	1	1	3
Nerki + serce + wątroba + płuca	-	-	1	1	3	1	5
Nerki + wątroba + płuca	-	-	1	2	-	1	3
Nerki + płuca	1	1	-	-	-	-	1
Nerki + wątroba + przedramię	-	-	-	-	-	-	1
Ogółem	164	173	180	200	217	232	223

Łącznie w 2006 r. liczba pobranych narządów ze zwłok wyniosła 1327 czyli o 106 narządów (7,4%) mniej, niż w roku 2005 i 2004; najwięcej pobrano nerek – 992, wątrób – 184 i serc – 98 (Tabela 11).

Tabela 11. Łączna liczba narządów pobranych ze zwłok w latach 2000–2006.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nerki	820	900	980	1050	1124	1112	992
Serca	130	130	111	123	106	96	98
Wątroby	88	108	135	156	182	199	184
Trzustki	14	18	12	14	16	22	37
Płuca	1	3	3	5	5	4	15
Jelito	-	1	-	-	-	-	-
Przedramię	-	-	-	-	-	-	1
OGÓŁEM	1053	1160	1241	1348	1433	1433	1327

Wykorzystanie narządów pobranych do przeszczepienia od osób zmarłych w 2006 r.

Nerki

Pobrano ogółem 992 nerki. 53 (5%) nerek nie przeszczepiono; z powodu braku odpowiednich dla nich biorców (rzadka grupa krwi, nerki od dawców zakażonych wirusami HBV i/lub HCV), stwierdzenia patologii nerki, naczyń nerkowych lub urazu

(Tabela 12). Nerki, dla których nie znaleziono biorców w Polsce kilkakrotnie próbowano alokować za granicą – tylko jedną parę nerek pobraną od 3 miesięcznego dziecka wysłano do Austrii. W 2006 r. przeszczepiono w kraju 937 nerek pobranych ze zwłok, dla porównania w 2005 r. - 1064 nerki, w 2004 r. – 1060 nerek, w 2003 r. – 1000 nerek. 36 nerek przeszczepiono wraz z trzustką, dwukrotnie jednemu biorcy przeszczepiono obie pobrane nerki.

Tabela 12. Przyczyny niewykorzystania pobranych nerek 2002-2006

Przyczyna, dla której odstąpiono od przeszczepienia nerki	Liczba 2002	Liczba 2003	Liczba 2004	Liczba 2005	Liczba 2006
Patologia nerki lub innych narządów stwierdzona makro- lub mikroskopowo i wykluczająca przeszczepienie	2	11	7	12	13
Patologia naczyń nerkowych	9	6	10	3	8
Brak odpowiednich biorców dla nerek pobranych od dawców z dodatnimi markerami wzv (anty-HCV, HbsAg, anty-HBc)	8	4	11	12	7
Wielotorbielowatość, duże torbiele nerek, zakażenie nerek nerka podkowiasta, kamica nerkowa	11	3	14	1	6
Brak odpowiadających wiekiem lub masą ciała biorców najczęściej w rzadkiej grupie krwi (B, AB)	16	10	5	4	5
Hipoplazja, marskość	3	5	5	7	5
Uraz nerki, zła perfuzja pobranej nerki	1	7	4	3	4
Przyczyna inna lub nieustalona	6	2	8	6	5
Łącznie; liczba i odsetek	56 (6%)	48 (5%)	64 (6%)	48 (4%)	53 (5%)

Wątroba

Pobrano 184 wątroby, tj. o 15 (7,5%) mniej niż w roku poprzednim. Czterokrotnie, z powodu braku odpowiednich biorców w Polsce, pobrane narządy alokowano poza granicami kraju.

Serce

Do przeszczepienia pobrano 98 serc tj. o 2 (2,1%) więcej niż w roku 2005. W dwóch przypadkach, z powodu braku odpowiedniego biorcy w Polsce pobrane narządy przekazano do Eurotransplantu. Pozostałe 96 narządów przeszczepiono w kraju, w tym raz wspólnie z płucami.

Trzustki

Od 37 dawców pobrano do przeszczepienia trzustkę. 36 narządów przeszczepiono jednocześnie z nerką pobraną od tego samego zmarłego dawcy. W jednym przypadku (w CSK MSWiA w Warszawie) wykonano przeszczepienie samej trzustki; retransplantacja trzustki u chorego, u którego uprzednio dokonano przeszczepienia nerki i trzustki, i który trzustkę utracił.

Płuca

W 2006 r. pobrano rekordową jak dotąd liczbę płuc – 15 razy. W Zabrze wykonano 4 przeszczepienia pojedynczego płuca, 2 przeszczepienia pary płuc jednemu biorcy oraz jeden kombinowany przeszczep serca i płuc. W 8 przypadkach pobrane płuca przekazano do Eurotransplantu.

Łącznie, spośród 1327 pobranych od zmarłych narządów, przeszczepiono w kraju 1258 narządów (901 z 992 pobranych nerek, 180 ze 184 pobranych wątrób, 96 z 98 pobranych serc i 7 z 15 pobranych płuc). Dało to współczynnik liczba przeszczepionych narządów / liczba zmarłych dawców równy 2,5 (Tabela 13). W Szpitalu im. św. Jadwigi Śląskiej w Trzebnicy dokonano przeszczepienie przedramienia, po raz pierwszy w Polsce.

Tabela 13. Wykorzystanie narządów pozyskanych od zmarłych w latach 2000–2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba pobrań	410	450	490	525	562	556	496
Liczba przeszczepionych narządów	1000	1113	1182	1294	1364	1383	1258
Współczynnik: liczba przeszczepionych narządów/liczba zmarłych dawców	2,4	2,5	2,4	2,5	2,4	2,5	2,5

Przeszczepianie narządów

Przeszczepianie nerek

W 2006 r. przeszczepiono nerki łącznie 917 biorcom (24 na 1 mln mieszkańców) czyli o 14% mniej niż w roku poprzednim, kiedy łącznie przeszczepiono nerki 1069 biorcom (28 na 1 mln mieszkańców). W tej liczbie 899 biorców (23,6 na 1 mln) otrzymało nerki pochodzące od osób zmarłych, 18 od żywych dawców (0,4 na 1 mln mieszkańców). Najwięcej przeszczepów nerek, bo 134 wykonano w Szpitalu Wojewódzkim w Poznaniu. Jest to jak dotąd największa liczba nerek przeszczepionych przez jeden ośrodek w ciągu jednego roku, poprzedni rekord pochodził z 2002, kiedy zespół z AM we Wrocławiu przeszczepił 130 nerek. W 2006 r. ośrodek poznański był jedynym obok zespołu z AM w Białymstoku ośrodkiem, gdzie zwiększono liczbę wykonanych przeszczepień. Poza zespołem poznańskim, żaden inny zespół nie wykonał w 2006 r. ponad 100 przeszczepień nerek. W 2005 r. zespołów takich było dwa, w 2004 i 2003 r. trzy ośrodki wykonały ponad 100 przeszczepień nerek w ciągu roku. W 2006 r. wyraźnie wzrosła liczba przeszczepień nerek w AM w Białymstoku, gdzie wykonano 40 takich operacji. Zmalała w porównaniu z latami poprzednimi aktywność ośrodka z CMUJ w Krakowie, obu ośrodków szczecińskich i wszystkich czterech ośrodków warszawskich. Utrzymały na zbliżonym do roku 2005 poziomie aktywność ośrodki w AM w Gdańsku oraz AM w Katowicach (Tabela 14). Dwukrotnie; w Szpitalu MSWiA w Warszawie oraz w AM w Szczecinie przeszczepiono parę nerek pochodzących od marginalnych dawców pojedynczemu biorcy.

Tabela 14. Przeszczepianie nerek w latach 2000–2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006		
	Razem	Razem	Razem	Razem	Razem	Razem	CD	LD	Razem
Białystok AM	6	23	26	26	16	23	40	-	40
Bydgoszcz AM	33	52	80	114	101	70	63	-	63
Bytom AM	26	21	21	20	23	18	-	-	-
Gdańsk AM	50	53	70	81	90	92	86	1	87
CZD	38	33	33**	**45	38**	58	37**	5	42
Katowice AM	56	60	60***	55	61	75	75	-	73
Kraków AM	20	33	19	38	35	24	16	-	16
Lublin AM	8	11	28	48	28	58	41	-	41
Łódź AM	12	21	27	35	21	40	28	-	28
Łódź Woj.	41	48	33	49	42	38	20	1	21
Poznań Woj.	111	85	109	108	120	101	137	-	137
Szczecin AM	31	91	75	*81	85	55****	47*	1	48
Szczecin Woj.	72	64	53	68	86	80	73	-	73
Warszawa CSKAM	77	62	57	**54	38	68	37	2	39
W-wa Dziec.Jezus AM	81	74	67	59	81	85	58	3	61
W-wa MSW	19	24	34	27	50	50	42*	1	43
Wrocław AM	118	115	130	106	127	117	93	3	96
Wrocław Woj.	14	9	13	14	25	17	8	1	9
OGÓŁEM	813	879	935	1028	1067	1069	899	18	917

* w tym biorcy pary nerek

**w tym biorcy jednoczasowego przeszczepu wątroby i nerki

*** w tym biorca jednoczasowego przeszczepu serca i nerki

**** dane poprawione już po opublikowaniu Biuletynu'2006

Jednoczasowe przeszczepienie nerki i trzustki

Rok 2006 był jak dotąd rekordowym jeśli chodzi o liczbę wykonanych kombinowanych przeszczepów nerki i trzustki, głównie za sprawą aktywności zespołu ze Szpitala MSWiA w Warszawie, gdzie wykonano 16 tego typu zabiegów. Ponadto w tym szpitalu wykonano zabieg przeszczepienia samej trzustki, była to retransplantacja tego narządu u chorego, który wcześniej otrzymał przeszczep nerki i trzustki. Także zespół z AM w Katowicach zwiększył swoją aktywność w zakresie jednoczasowego przeszczepienia obu narządów; w 2004 r. wykonano tam 4, w 2005 r. – 5, a w 2006 r. – 7 takich przeszczepień (Tabela 15).

Tabela 15. Jednoczasowe przeszczepianie trzustki i nerki 2000–2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
CSK AM Warszawa	8	9	7	7	7	14	9
SK Dzieciątka Jezus Warszawa	6	7	5	7	4	1	4
Katowice AM	-	-	-	-	4	6	7
Szczecin PSK 2	-	1	-	-	-	1	-
Warszawa MSWiA	-	-	-	-	-	-	16
Razem	14	17	12	14	15	22	36

Przeszczepianie wątroby

Liczba przeszczepień wątroby od zmarłych dawców w 2006r. wyniosła 180 i była niższa niż w roku 2005 – 199 operacji oraz niższa niż w roku 2004 – 181 przeszczepień. Wzrosła natomiast do 20 liczba przeszczepień wątroby pochodzącej od żywych dawców. Łączna liczba transplantacji wątroby w 2006 r. wyniosła 200, z czego blisko połowę przeszczepiono w CSK AM w Warszawie. Zwiększyła się z 4 do 9 liczba przeszczepień wątroby wykonanych przez zespół z AM w Katowicach (Tabela 16).

Tabela 16. Przeszczepianie wątroby w latach 2000–2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006		Razem
	Razem	Razem	Razem	Razem	Razem	Razem	CD	LD	
CSK AM Warszawa	32	49	62	71	91	102	91	1	92
SK Dziec. Jezus Warszawa	5	15	23	26	32	39	38	-	38
CZD Warszawa	29	40	40	41	43	36	20	19	39
Szp. Woj. Szczecin	1	9	11	15	23	26	22	-	22
AM Wrocław	3	3	3	5	6	5	-	-	-
Katowice	-	-	-	-	-	4	9	-	9
PSK 1 Szczecin	-	2	7	10	4	-	-	-	-
PSK 2 Szczecin	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Ogółem	73	118	146	168	199	212	180	20	200

Przeszczepianie serca

W roku 2006, w 4 ośrodkach kardiochirurgicznych wykonano 95 przeszczepień serca, tyle samo, co w roku 2005, jednak mniej niż w latach poprzednich (Tabela 17). W WOK w Zabrze wykonano także jeden kombinowany przeszczep serca i płuc.

Tabela 17. Przeszczepianie serca w latach 2000–2006

Ośrodek	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kraków	43	27	18	17	19	13	10
Zabrze	55	45	43	51	41	39	29
Warszawa Anin Inst. Kardiol.	-	31	30	32	23	21	21
Warszawa MSWiA	31	25	18	21	21	22	35
OGÓŁEM	129	128	109	121	104	95	95

Przeszczepianie płuc

Zespół z WOK w Zabrze, jako jedyny w kraju ruszył w roku 2006 ofensywnie z programem przeszczepiania płuc. Dwukrotnie przeszczepiono tam parę płuc oraz czterokrotnie pojedyncze płuco (Tabela 18).

Tabela 18. Przeszczepianie płuc(serca/płuc) w latach 2001 –2006

		2001	2002	2003	2004	2005	2006
Zabrze	Płuco(-a)	-	-	1	1	3	6
	Serce/płuco	1	1	-	1	-	1
Warszawa Anin Inst. Kardiol.	Płuco(-a)	-	-	-	-	-	-
	Serce/płuco	-	1	1	-	-	-
OGÓŁEM	Płuco(-a)	-	-	1	1	3	6
	Serce/płuco	1	2	1	1	-	1

Przeszczepianie narządów od osób żywych

Liczba przeszczepów nerek pobranych od żywych dawców wyniosła 18 i była najniższa od co najmniej 7 lat. Najwięcej, bo 5 takich przeszczepień wykonano w CZD. Z kolei najwyższa jak dotąd była liczba przeszczepień fragmentów wątroby pobranych od żywych dawców, w CZD wykonano 19 takich operacji, w CSK AM w Warszawie – jedną (Tabela 19).

Tabela 19. Przeszczepianie nerek i wątroby pochodzących od żywych dawców w latach 2000–2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nerki	32	36	25	44	22	29*	18
Wątroby	10	15	13	12	18	13	20
RAZEM	42	51	38	56	40	42*	38

* Dane poprawione w porównaniu z Biuletynem '2006

Ogółem w 2006r., w Polsce 1258 narządów pochodzących ze zwłok i 38 pochodzących od osób żywych przeszczepiono 1257 biorcom, liczba wszystkich biorców była o 10% mniejsza niż w roku 2005 (Tabela 20).

Tabela 20. Liczba przeszczepionych narządów i liczba biorców w latach 2003-2006

	2003	2004	2005	2006
Liczba przeszczepionych narządów (CD + LD)	1350 (1294 + 56)	1404 (1364 + 40)	1425* (1383 + 42*)	1296 (1258 + 38)
Liczba biorców	1328	1384	1398	1257

* Dane poprawione w porównaniu z Biuletynem '2006

*Krystyna Antoszkiewicz,
Jarosław Czerwiński,
Piotr Malanowski*